

Het is heden *zijn* dag, zijn gloriëdag!
Zelfs zijn politieke vijanden zullen hem heden toejuichen en warmen dank brengen voor 't geen hij ten nutte van het patria heeft gedaan.

Nu, daar treedt hij de vergaderzaal binnen....

Een goede zestiger, stevig, kalm, zelfbewust, met vollen baard en zwaren haardos, waardoor de zilveren draden zich meer en meer heenweven gaan.

Van alle kanten stijgt het gejuich op, dat aanzwelt tot één grootsche, machtige betooging ter eere van den man, wiens ijeren wil en welberekende diplomatie Bulgarije zulk een grooten stap nader hebben gebracht aan de vervulling zijner nationale idealen.

En het hóúdt maar niet op, 'tgejuich om hem heen....

Wie de Bulgaren ként in hun dagelijksch bedrijf: koel, nuchter, berekenend, onbewogen, die voelt, dat een machtig gevoel de harten beroeren moet, als het zóó tot uiting komt.

Kalm, met een glimlach om zijn slimmen mond, licht buigend zijn dank brengend voor de ovatie, waarmee men hem ontvangt, schrijdt Radoslanof voort naar zijn plaats.

Hier, in het Sobranje, is het *zijn* strijdtoneel, al de jaren, dat de Bulgaarsche staat bestáát. Hier, èn in zijn kabinet, waar hij een jaar lang de „centralen” en de „entente” tegen elkaar heeft laten optreden, zonder te laten merken — 't is zijn meesterstuk als diplomaat! — voor wie hij in zijn hart reeds gekozen had.

Hier stond hij reeds, jong nog, op dertigjarigen leeftijd, als minister onder den Battenberger, en nadat deze zich door zijn telegram aan den Tsaar had onmogelijk gemaakt, heeft hij naast Stamboelof, den ijeren premier, in die hachelijke jaren, zijn vaderland gered van 't gevaar een wingewest te worden van Rusland. Dat Bulgarije een *eigen* ontwikkeling verkreeg, die den vreemden reiziger verbáásd doet staan over wat ze in zoo luttel jaren heeft bereikt; dat het, ofschoon „orthodox” als Rusland, niet verrusde, maar een *eigen* volk bleef, dat nú zelfs tégen Rusland kiezen dorst: Bulgarije heeft het mee aan Radoslanof te danken.

Hij had en heeft zijn gebreken.... maar hij was gróót in zijn vaderland.

Naar buiten hoorde men weinig van hem al die lange jaren. 't Was geen wonder. Bulgarije telde zoo weinig mee in de internationale politiek, en de eenvoudige man, wars van alle vertoon, was tevreden, dat hij krachtig meewerken mocht aan de metamorfose van Bulgarije, dat in dertig jaar, van 1885 tot 1915, van een boerenland een bloeiende cultuurstaat werd.

De groote wereldoorlog bracht hem ineens in 't centrum der internationale verwickelingen. De groote staten van Europa gaven elkaar rendez-vous te Sofia en de prijs van 't vinnig-diplomatieke duel zou de hulp van Bulgarije zijn...

Dát ingewikkeld, onbloedig duel heeft Radoslanof behéerscht. Hij hield *zijn* doel voor oogen, liet zich door niets daarvan afleiden, legde niemand zijn plannen bloot.... en sloeg op zijn tijd, die de juiste bleek, toe....

Wederom klinkt gejuich, sterker, luider nog dan daareven, — 't gansche Sobranje is opgestaan en de geestdrift van zaal en balkons is angstwekkend nu: tsaar Ferdinand, vergezeld van zijn twee zonen, is gekomen, om in deze historische ure zijn volk te zien oog in oog, en het te spreken, mond tot mond.

Eindelijk komt men tot rust en de Troonrede wordt gelezen. Daarná echter kwam 't merkwaardigste moment van dezen dag, dat wie 't bijwoonden nooit vergeten zullen!

In plaats van, na de lezing der Troonrede, de zaal te verlaten, daalde tsaar Ferdinand van zijn troon en schreed op. Radoslanof toe, en toen, als ten overstaan van het gansche land, betuigde de vorst hem zijn warmen dank voor al 't geen hij, zijn leven lang, maar de laatste maanden niet 't minst, voor het vaderland had verricht....

Een uiting van onbeschrijflijke geestdrift bezegelde dit woord.

't Was Radoslanofs gloriëdag!

P. Br.

JAN LIGTHART. †

Uit de couranten hebben we reeds het bericht van het plotseling overlijden van Jan Ligthart vernomen. In Laag-Soeren zocht hij herstel door rust. Maar ook daar, naar ik nog een week vóór zijn verscheiden hoorde, was voor hem van geen rusten sprake. Een man, die leefde zooals hij, moest wel de woestijn ingaan om rust te vinden. Waar menschen waren, daar was werk voor hem. En zoo kwam ook uit Laag-Soeren nog het bericht, dat hij zich niet rustig hield. Tenminste niet zooveel rust nam, als hij behoefde. En nu is het uit. Een hartaandoening maakte een plotseling eind aan zijn werkzaam leven. Jan Ligthart is niet meer. Zijn taak is afgedaan. Wij hadden nog heel wat voor hem te doen. H. M. de Koningin had hem geraadpleegd over de opvoeding en het onderwijs Harer Dochter. En zeker was voor ons zevenjarig Prinsesje de keuze van Jan Ligthart geen ongelukkige. Met velerlei werk werd nog op hem gerekend. Maar het heeft niet zoo mogen zijn. Jan Ligthart is van zijn taak ontheven.

Wat is Jan Ligtharts taak geweest?

De Hagenaars kennen hem natuurlijk, den meester uit de Tullingstraat. Daar in de volksbuurt bij het station van de Hollandsche Spoor, daar kent iedereen hem en zijn school. Maar ook daarbuiten.

Ook in ons vaderland kennen zeker alle onderwijzers Jan Ligthart. En menig ander. Vaders en moeders. Ook jongens en meisjes. Ze hebben zijn boekjes gelezen en hebben er wel van genoten, want Jan Ligthart had een goede pen en een goed hoofd en een liefdevol hart.

Maar ook buiten ons vaderland kende men hem. In zijn school kwamen bezoekers van vele landen. Vooral uit het Noorden, uit Zweden en Noorwegen. Ze kwamen in zijn school kijken. Kijken, hoe hij het deed. Wat hij deed. Want wat hij deed leek vaak heel anders dan het wel op een gewone school gebeurt. Leeren door doen.

Maar dat was de buitenkant van zijn opvoedingssysteem. Zoo kan de een het en de ander kan het niet. Moet het ook zoo niet doen, moet het ook zoo niet willen doen. Bij de opvoeding moet men elkaar niet nadoen, moet men elkaar ook niet willen nadoen. Ieder moet voor zichzelf de manier vinden, waarop hij opvoedt. Maar de binnenkant, datgene waar het op aan komt, dat was bij Jan Ligthart wel de moeite van het bekijken waard.

„Opvoeden is toch zoo uiterst eenvoudig,” zei hij nog geen drie jaar geleden. En hij vertelde van een gesprek aan tafel in een zomerpension, waar een oude, ongehuwde, kinderlooze houtkooper een college in de paedagogiek gaf. Niet door over de dingen te praten, maar door ze te doen.

„Hoe winnen we de jeugd?” „Liefde is de drijfveer, die het verstand in werking stelt tot het zoeken en aanwenden der doeltreffende middelen. Als de liefde niet dringt, zal het verstand niet zoeken.”

Is daar niet wat, dat onze overweging verdient?

Of dit? „Wanneer we verbeteren willen, moeten we beginnen met onszelf.”

Dat kunnen we allen onderschrijven. Beter dan hetgeen hij er oogenblikkelijk op laat volgen: „Geen principen, maar neigingen beheerschen de wereld.”

Ofschoon we weer hartelijk instemmen met hetgeen daarop weer dadelijk volgt: „De revolutie des harten moet aan de revolutie der wereld voorafgaan.”

Hoe hij dan opvoedde?

CARMEN SYLVA.

In Boekarest, de hoofdstad van Roemenië, staat op een der pleinen een eigenaardig standbeeld. Het stelt een zuster van het Roode Kruis voor, die een gewonden soldaat te drinken geeft. Maar de trekken van de zuster zijn bekend aan elk Roemeniër, die voorbijgaat, en die thans weer opnieuw naar het standbeeld opziet: het is het beeld van koningin Elisabeth, en het zal nog tot in lengte van dagen een gedenkzuil zijn ter eere van deze eerste koningin van Roemenië.

In 1869 kwam Elisabeth von Wied als jeugdige gemalin van koning Karl von Hohenzollern-Sigmaringen in Roemenië aan. Duitschers waren ze beide. Hij behoorde tot een zijtak van het keizerlijke huis; zij stamde uit een dier talrijke Duitse vorstenfamilies, die reeds lang geen land meer te regeeren hebben, maar toch vorstelijken rang hebben behouden. Een eigenaardige plaats nemen zulke geslachten in; ze hebben een gezag als bij ons in sommige streken de heer van het dorp, en ze staan in rijkdom dikwijls ver beneden de grooten van handel of nijverheid. Maar om der vaderen wil blijft men ze op gelijken rang schatten als regeerende vorstenhuizen, en menig vorst, tot de Duitse keizersfamilie toe, huwt met een telg uit zulk een vergeten geslacht.

In zulk een kring is Elisabeth von Wied opgegroeid. De mannen in zulk een geslacht treden gewoonlijk in krijgsdienst, en wanneer ze rang en titel van hun vader erven, trekken ze zich terug en besturen hun landgoederen. Zoo ook haar vader. Doch deze was een man van wetenschap en kunst, en de jeugdige Elisabeth bracht haar kinderjaren door in een bijna ideale omgeving. „Ik ben geboren in het woud,” schrijft ze ergens, „en de vogels hebben me leeren zingen.” Maar haar vader heeft het haar ook geleerd. Zij en haar broers zegden elke week een gedicht voor hem op in verschillende talen. Ze leerde Engelsch, Fransch, Zweedsch, Latijn en Grieksch, en maakte van haar vroegste jeugd af kennis met het uitnemendste, dat in die talen geschreven was. En waar daarbij de aanleg tot het schoone in den geest aanwezig was, daar is het geen wonder, dat zij reeds op elf-jarigen leeftijd begon met zelf de pen te nemen en een eigen gedicht te schrijven.

Toen ze volwassen werd, nam ze, ook al weer naar de gewoonte in die kringen, deel aan de hoffeesten te Berlijn, en daar is ze haar lateren echtgenoot letterlijk in de armen gevallen. Doch 't was per ongeluk; zij viel van de trap, en hij was beneden en ving haar op, zoodat ze geen letsel bekam. Ze was toen zeventien jaar. Negen jaar later vroeg hij haar ten huwelijk. Dat was in 1869.

Drie jaar te voren had hij het gewaagd, de kroon te aanvaarden, die hem op raad van de Europeesche mogendheden was aangeboden door de bestuurders van Roemenië. Zijn reis er heen geleeek een vlucht. Hij moest reizen door Oostenrijk, en tusschen dit land en Pruisen stond de oorlog op het uitbreken. Prins Karl deed de reis als bediende en kwam veilig over.

In Roemenië woedde de strijd der partijen en koning Karl, of Carol op zijn Roemeensch, was een vreemdeling. Doch na korte jaren begon men hem te waardeeren en in 1869 huwde hij de dichterlijke prinses. En Elisabeth